65. MEKTUP

٦٥ - ﴿ اَلْمَكْتُوبُ الْخَامِسُ وَالسِّتُّونَ: اِلَى مَوْلاَنَا صَفَرِ اَحْمَدَ الرُّومِيِّ فِي بَيَانِ اَنَّ كُلَّ صِفَةٍ مِنْ صِفَاتِ الْعَارِفِ وَكُلَّ لَطِيفَةٍ مِنْ لَطَائِفِهِ تَظْهَرُ بِعُنْوَانِ كُلِّيَّةِ ذَاتِهِ بَعْدَ بَقَاءِ ذَاتِهِ ﴾

اِذَا اُعْطِيَ الْعَارِفُ الْكَامِلُ التَّامُّ الْمَعْرِفَةِ بَعْدَ بَقَاءِ الذَّاتِ الصِّفَاتِ الْكَامِلَةَ وَالْاَخْلاَقَ الْحَمِيدَةَ تَظْهَرُ كُلُّ صِفَةٍ مِنْ تِلْكَ الصِّفَاتِ مُتَّصِفَةً بِعُنْوَانِ كُلِّيَّةِ ذَاتِهِ لاَ اَنَّ بَعْضَ ذَاتِهِ يَكُونُ مُتَّصِفًا بِصِفَةٍ وَبَعْضًا آخَرَ مُتَّصِفًا بِصِفَةٍ اُخْرَى مَثَلاً تَكُونُ ذَاتُهُ بِتَمَامِهَا عِلْمًا وَبِتَمَامِهَا بَصَرًا وَبِتَمَامِهَا سَمْعًا كَمَا قَالَ مُحَقِّقُوا الصُّوفِيَّةِ فِي صِفَاتِ الْوَاجِبِ جَلَّ شَأْنُهُ ذَاتُ اللّٰهِ تَعَالَى كُلُّهَا عِلْمٌ وَكُلُّهَا قُدْرَةٌ وَكُلُّهَا سَمْعٌ وَكُلُّهَا بَصَرٌ مَثَلاً وَمِنْ هَهُنَا يَرَى الْمُؤْمِنُونَ الْحَقَّ سُبْحَانَهُ فِي الْجَنَّةِ بِلاَ جِهَةٍ فَاِنَّهُمْ يَكُونُونَ بِكُلِّيَّتِهِمْ اَبْصَارًا فَاِذَا كَانُوا بِكُلِّيَّتِهِمْ اَبْصَارًا كَيْفَ يَكُونُ هُنَاكَ مَجَالٌ لِلْجِهَةِ قَالُوا اِنَّ مَا تَيَسَّرَ لِعَوَامِّ الْمُؤْمِنِينَ فِي الْآخِرَةِ بَعْدَ اللَّتَيَّا وَالَّتِي يَتَيَسَّرُ لِلْاَوْلِيَاءِ الَّذِينَ هُمْ خَوَاصُّ الْمُؤْمِنِينَ فِي الدُّنْيَا فَيَكُونُ مَا هُوَ نَسِيئَةٌ فِي حَقِّ هٰؤُلاَءِ نَقْدًا لِهٰؤُلاَءِ يَنْبَغِي اَنْ يَقِيسَ نِسْبَتَهُمْ مِنْ ذٰلِكَ ﴿ع﴾ وَقِسْ مِنْ حَالِ بُسْتَانِي رَبِيعِي * ﴿ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَآءُ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وَكَذٰلِكَ كُلُّ لَطِيفَةٍ مِنْ لَطَائِفِ ذٰلِكَ الْعَارِفِ تَظْهَرُ بِوَصْفِ كُلِّيَّتِهِ فَيَصِيرُ الْعَارِفُ بِتَمَامِهِ لَطِيفَةَ الرُّوحِ وَبِتَمَامِهِ لَطِيفَةَ الْقَلْبِ وَعَلَى هٰذَا الْقِيَاسِ سَائِرُ اللَّطَائِفِ الْاِنْسَانِيَّةِ مِنَ النَّفْسِ النَّاطِقَةِ وَالسِّرِّ وَالْخَفِيِّ وَالْاَخْفَى وَعَلَى هٰذَا الْمِنْوَالِ اَيْضًا كُلُّ جُزْءٍ مِنْ اَجْزَائِهِ وَكُلُّ عُنْصُرٍ مِنْ عَنَاصِرِهِ يَأْخُذُ حُكْمَ الْكُلِّ مَثَلاً يَجِدُ الْعَارِفُ نَفْسَهُ بِالتَّمَامِ عُنْصُرَ التُّرَابِ وَبِتَمَامِهِ عُنْصُرَ الْمَاءِ فَاِذَا انْصَبَغَتْ لَطِيفَةُ الْقَلْبِ الَّتِي هِيَ الْحَقِيقَةُ الْجَامِعَةُ بِلَوْنِ الْكُلِّ وَزَالَ تَعَلُّقُهُ الَّذِي كَانَ بِالْمُضْغَةِ الْقَلْبِيَّةِ وَبَقِيَتِ الْمُضْغَةُ خَالِيَةً فِي ذٰلِكَ الْوَقْتِ كَالْجَسَدِ الْخَالِي عَنِ الرُّوحِ يُتَخَيَّلُ اَنَّهُ مَا اَصَابَهَا فِي هٰذَا الْمَجِيءِ وَالذَّهَابِ غُبَارٌ مِنْ هٰذَا الطَّرِيقِ بَلْ هِيَ عَلَى صَرَافَتِهَا الْاَصْلِيَّةِ كَحَبَّةٍ بَقِيَتْ فِي قِدْرٍ مُغْلًى غَيْرَ مَطْبُوخَةٍ بِحَيْثُ لَمْ تُؤَثِّرْ فِيهَا الْحَرَارَةُ وَلَمْ يُصِبْهَا الْمَاءُ غَايَةُ مَا فِي الْبَابِ اَنَّهَا بَعْدَ رَفْعِ ذٰلِكَ التَّعَلُّقِ وَبَعْدَ الْخُلُوِّ تَكُونُ مُنْصَبِغَةً بِلَوْنِ سَائِرِ الْاَجْزَاءِ وَتَأْخُذُ حُكْمَ الْكُلِّ كَاَجْزَاءٍ اُخَرَ.

TÜRKÇE ANLAMI

- **Mevlânâ Safer Ahmed er-Rûmî'ye yazılmıştır**
- **Ârifin her sıfat ve latifesinin, zâtının bekâsından sonra zâtının külliyyeti unvânıyla zâhir olduğu**

Zât bekâsından sonra, marifeti tam olan kâmil bir ârife güzel ahlak ve kâmil sıfatlar verilirse bu sıfatların her biri, ârifin zâtının unvânıyla vasıflanmış olarak zuhûr eder. Yoksa zâtının bir kısmı bir sıfatla, diğer kısmı da başka bir sıfatla vasıflanmaz. Meselâ zâtı bütünüyle ilim, bütünüyle basar (görme) ve bütünüyle sem' (işitme) olur. Nitekim muhakkik sûfîler Vâcib Teâlâ'nın sıfatları konusunda, "Allah'ın (c.c.) zâtının hepsi ilim, hepsi kudret, hepsi sem' ve hepsi basardır" demişlerdir. İşte bundan dolayı, müminler Hak Sübhânehû'yu cennette cihetsiz olarak görecektir. Çünkü onlar bir bütün olarak basar olacaklardır. Bütün olarak basar olduklarına göre burada cihet mevzubahis olmaz.

Büyüklerden bazıları demiştir ki: Bir takım hâllerden sonra müminlerin avamına âhirette verilenler müminlerin seçkinleri olan velîlere dünyada verilir. Avam için vâdeli olan seçkinler için peşindir. Onlara vâdeli olan buradan anlaşılır.

"Bostanımın halinden baharımı anla" (şiir).

"Bu Allah'ın bir lütfudur. Onu dilediğine verir. Allah büyük lütuf sahibidir."[1]

Aynı şekilde, ârifin her bir latîfesi onun külliyet vasfıyla ortaya çıkar ve ârif bütünüyle ruh latîfesine, bütünüyle kalp latîfesine dönüşür. Nefs-i nâtıka, sır, hafî ve ahfâ gibi diğer insânî latîfeler de bu şekildedir. Ârifin her parçası ve her unsuru da aynı şekilde bütünün hükmünü alır. Mesela, ârif kendisini tamamen toprak unsuru olarak veya su unsuru olarak bulur.

Kuşatıcı hakîkat olan kalp latîfesi, bütünün rengiyle boyanıp et parçası olan kalble alâkası yok olursa ve o zaman et parçası ruhtan boşalmış beden misâli boşalırsa, bu yolda gidip gelirken üzerine hiç toz bulaşmadığını zanneder. Aksine asıl ve som haliyledir. Tencerede

---

[1] Cuma, 4.

kaynayan pişmemiş buğday tanesi gibi ki ne ateşin sıcaklığından etkilenmiş ne de kendisine su dokunmuştur.

Sonuç olarak, kalp latifesi ile et parçası arasındaki alaka kalkıp da et parçası kalpten boşaldıktan sonra, diğer cüzlerin rengiyle boyanır ve diğer cüzler gibi bütünün hükmünü alır.

KELİME ANLAMI

65. ◄ اَلْمَكْتُوبُ الْخَامِسُ وَالسِّتُّونَ ► Altmış beşinci mektup *(Kime gönderilmiştir?)* اِلَى **مَوْلاَنَا صَفَرِ اَحْمَدَ الرُّومِيِّ Mevlana Safer Ahmet Rûmî'ye** *(Ne hakkındadır?)* فِي بَيَانِ **Şunun beyanı hakkındadır ki,** **اَنَّ كُلَّ صِفَةٍ مِنْ صِفَاتِ الْعَارِفِ Arifin sıfatlarından her biri** **وَكُلَّ لَطِيفَةٍ مِنْ لَطَائِفِهِ Ve latifelerinden her bir latife** **تَظْهَرُ Zuhur eder** *(Nasıl?)* **بِعُنْوَانِ كُلِّيَّةِ ذَاتِهِ Zatının külliyeti unvanıyla** *(Ne zaman?)* **بَعْدَ بَقَاءِ ذَاتِهِ Zatının bekasından sonra. ➤**

اِذَا اُعْطِيَ الْعَارِفُ الْكَامِلُ Kamil arife verildiğinde *(Öyle arif ki,)* اَلتَّامُّ الْمَعْرِفَةِ Marifeti tam بَعْدَ بَقَاءِ الذَّاتِ Zatın bekasından sonra *(Ne verildiğinde?)* اَلصِّفَاتِ الْكَامِلَةَ Kamil sıfatlar وَالاَخْلاَقَ الْحَمِيدَةَ Ve güzel ahlaklar (verildiğinde) تَظْهَرُ كُلُّ صِفَةٍ مِنْ تِلْكَ الصِّفَاتِ Bu sıfatlardan her biri zuhur eder *(Nasıl?)* مُتَّصِفَةً بِعُنْوَانِ كُلِّيَّةِ ذَاتِهِ Zatının külliyeti unvanıyla vasıflanmış olarak لاَ اَنَّ بَعْضَ ذَاتِهِ Yoksa zatının bir parçası مُتَّصِفًا بِصِفَةٍ Bir sıfatla vasıflanmış وَبَعْضًا آخَرَ Diğer bir parçası da يَكُونُ مُتَّصِفًا بِصِفَةٍ اُخْرَى Başka bir sıfatla vasıflanmış olmaz مَثَلاً تَكُونُ ذَاتُهُ بِتَمَامِهَا Mesela arifin zatı tamamıyla عِلْمًا İlim وَبِتَمَامِهَا بَصَرًا Ve tamamıyla görme وَبِتَمَامِهَا سَمْعًا Ve tamamıyla işitme olur كَمَا قَالَ مُحَقِّقُوا الصُّوفِيَّةِ Nitekim muhakkik sûfiler demişlerdir *(Ne hakkında?)* فِي صِفَاتِ الْوَاجِبِ جَلَّ شَأْنُهُ Şanı yüce Allah'ın sıfatları hakkında *(Ne demişlerdir?)* ذَاتُ اللّٰهِ تَعَالَى كُلُّهَا عِلْمٌ Allah Teâlâ'nın zatının tamamı ilim وَكُلُّهَا قُدْرَةٌ Tamamı kudret وَكُلُّهَا سَمْعٌ Tamamı işitme وَكُلُّهَا بَصَرٌ مَثَلاً Ve mesela tamamı

اَلْحَقَّ *(Kimi?)* Bundan dolayı müminler görecekler وَمِنْ هٰهُنَا يَرَى الْمُؤْمِنُونَ görmedir سُبْحَانَهُ Hak Subhânehu'yu *(Nerede?)* فِي الْجَنَّةِ Cennette *(Nasıl?)* بِلاَ جِهَةٍ Yönsüz فَإِذَا كَانُوا Çünkü onlar tüm benlikleriyle göz olacak فَإِنَّهُمْ يَكُونُونَ بِكُلِّيَّتِهِمْ اَبْصَارًا بِكُلِّيَّتِهِمْ اَبْصَارًا Ve tüm benlikleriyle göz olduklarında كَيْفَ يَكُونُ هُنَاكَ Orada nasıl olur? *(Ne?)* مُحَالٌ لِلْجِهَةِ Yön imkanı قَالُوا Dediler ki: إِنَّ مَا تَيَسَّرَ لِعَوَامِّ الْمُؤْمِنِينَ Müminlerin avamına nasip olanlar *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette *(Ne zaman?)* بَعْدَ اللَّتَيَّا وَالَّتِي Çok çok sonra يَتَيَسَّرُ لِلْأَوْلِيَاءِ Velilere nasip olur اَلَّذِينَ هُمْ خَوَاصُّ الْمُؤْمِنِينَ Ki, onlar müminlerin seçkinleridir *(Nerede nasip olur?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada فَيَكُونُ مَا هُوَ نَسِيئَةً Böylece vadeli olan olur *(Kim hakkında vadeli?)* فِي حَقِّ هٰؤُلَاءِ Müminlerin avamı hakkında *(Ne olur?)* نَقْدًا لِهٰؤُلَاءِ Velilere peşin يَنْبَغِي Gerekir *(Ne?)* اَنْ يَقِيسَ Kıyas etmek *(Neyi?)* نَسِيئَتَهُمْ Velilere vadeli olarak verilecek şeyi *(Nereden kıyas etmelidir?)* مِنْ ذٰلِكَ Buradan (ع) Mısra: وَقِسْ مِنْ حَالِ بُسْتَانِي Bostanımın halinden kıyas et/anla *(Neyi?)* رَبِيعِي Baharımı ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ Bu Allah'ın bir lütfudur يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ Onu dilediğine verir وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ Allah büyük lütuf sahibidir وَكَذٰلِكَ Aynı şekilde كُلُّ لَطِيفَةٍ مِنْ لَطَائِفِ ذٰلِكَ الْعَارِفِ Bu arifin latifelerinden her biri تَظْهَرُ بِوَصْفِ كُلِّيَّتِهِ Külliyet vasfıyla zuhur eder فَيَصِيرُ الْعَارِفُ بِتَمَامِهِ Böylece arif tamamıyla لَطِيفَةَ الرُّوحِ Ruh latifesi وَبِتَمَامِهِ لَطِيفَةَ الْقَلْبِ Ve tamamıyla kalp latifesi olur وَعَلٰى هٰذَا الْقِيَاسِ Bu kıyas üzeredir *(Ne?)* سَائِرُ اللَّطَائِفِ الْاِنْسَانِيَّةِ İnsanın diğer latifeleri مِنَ النَّفْسِ النَّاطِقَةِ وَالسِّرِّ Nefs-i natıka, sır وَالْخَفِيِّ وَالْاَخْفٰى Hafi ve ahfa وَكُلُّ جُزْءٍ مِنْ اَجْزَائِهِ Arifin her bir cüzü وَعَلٰى هٰذَا الْمِنْوَالِ أَيْضًا Yine bu tarz üzere يَأْخُذُ حُكْمَ الْكُلِّ Kül (bütün) hükmünü alır مَثَلاً عُنْصُرٍ مِنْ عَنَاصِرِهِ Ve her bir unsuru عُنْصُرَ التُّرَابِ Mesela arif kendisini tamamen bulur *(Nasıl?)* يَجِدُ الْعَارِفُ نَفْسَهُ بِالتَّمَامِ

Toprak unsuru olarak وَبِتَمَامِهٖ عُنْصُرَ الْمَاءِ Ve tamamen su unsuru olarak فَاِذَا انْصَبَغَتْ لَطِيفَةُ الْقَلْبِ Ve kalb latifesi boyandığında اَلَّتِى هِىَ الْحَقِيقَةُ الْجَامِعَةُ Ki, o kuşatıcı hakikattir *(Ne ile boyandığında?)* بِلَوْنِ الْكُلِّ Bütünün rengiyle وَزَالَ تَعَلُّقُهُ Ve alakası yok olunca بِالْمُضْغَةِ الْقَلْبِيَّةِ اَلَّذِى كَانَ Ki, o alaka et parçası/ kalpleydi وَبَقِيَتِ الْمُضْغَةُ خَالِيَةً Ve et parçası boş olarak kalınca *(Ne zaman?)* فِى ذٰلِكَ الْوَقْتِ Bu vakitte *(Ne gibi?)* كَالْجَسَدِ الْخَالِى عَنِ الرُّوحِ Ruhtan yoksun beden gibi يُتَخَيَّلُ Zannedilir ki, اَنَّهُ مَا اَصَابَهَا Et parçasına dokunmadı *(Ne zaman?)* فِى هٰذَا الْمَجِيءِ وَالذَّهَابِ Şu geliş gidişte *(Ne dokunmadı?)* غُبَارٌ Hiçbir toz *(Nereden?)* مِنْ هٰذَا الطَّرِيقِ Bu yoldan بَلْ هِىَ عَلَى صَرَافَتِهَا الْاَصْلِيَّةِ Bilakis o asıl hali üzeredir كَحَبَّةٍ بَقِيَتْ فِى قِدْرٍ مُغْلًى Kaynayan tencerede kalan buğday tanesi gibi *(Nasıl kalan?)* غَيْرَ مَطْبُوخَةٍ Pişmemiş olarak بِحَيْثُ Öylesine ki, لَمْ تُؤَثِّرْ فِيهَا الْحَرَارَةُ Ona sıcaklık tesir etmemiş وَلَمْ يُصِبْهَا الْمَاءُ Ve ona su dokunmamıştır غَايَةُ مَا فِى الْبَابِ Hasılı kelam: اَنَّهَا Kalp بَعْدَ رَفْعِ ذٰلِكَ التَّعَلُّقِ Bu alaka kaldırıldıktan وَبَعْدَ الْخُلُوِّ Ve de boş kaldıktan sonra تَكُونُ مُنْصَبِغَةً بِلَوْنِ سَائِرِ الْاَجْزَاءِ Diğer cüzlerin rengin boyanmış olur وَتَأْخُذُ حُكْمَ الْكُلِّ Ve bütününün hükmünü alır *(Ne gibi?)* كَاَجْزَاءٍ اُخَرَ Diğer cüzler gibi...